

ZDISLAV BUŘÍVAL

PAMÁTKOVÁ PÉČE V PRAZE

1945 - 1965

Současná památková péče je nesporně vizitkou socialistického státu. Toto velké celostátní úsilí co do organizačních požadavků, finančních nákladů

i samotného provádění nelze v minulosti s ničím porovnávat. Zvláštní místo v tomto úsilí pak zaujímá hlavní město Praha. Platí obecný názor, že je nutné budoucím generacím zachovat jedinečné kulturní bohatství Prahy, vtělené do architektury všech historických etap a slohů, jako upomínku na slavnou minulost našeho hlavního města.

Proto revoluční lidová správa po osvobození Prahy sovětskými vojsky v květnu 1945 soustřeďovala pozornost všech na odstranění následků ničivého díla fašistických okupantů. Obnovuje se Staroměstská radnice a postupně jsou znovu zřízeny domy na Staroměstském náměstí. Péčí tehdejšího Památkového sboru hlavního města jsou postupně opravovány pražské vodárenské, mostecké a hradební věže i jiné památky v městské správě.

Z iniciativy dělnických presidentů jsou zahájeny velkorysé úpravy nejcennější památky hlavního města — Pražského hradu. Rok od roku stoupaly počty

a náklady na stavební úpravy, jimiž se zabezpečují historické památky Hradu, a to nejen pro interní účely sídla hlavy státu, ale i pro nejširší vzdělávací působení ve veřejnosti. Dokazují to zejména přesvědčivě intenzivní renovační práce posledních deseti let, při nichž byla již přeměněna hradní jízdárna ve výstavní síň a staticky zabezpečen a obnoven královský letohrádek Belvédér, který rovněž slouží výtvarným účelům. Pozoruhodným činem byla dále rehabilitace a úprava Zlaté uličky, která se stala zajímavou expozicí způsobu života hradního služebnictva za rudolfínské doby. Obnoveny byly též gotické síně tzv. Karlova paláce ve starém hradě, takže nyní slouží jako muzeum Pražského hradu. Tyto náročné úkoly, které po architektonické stránce řídil prof. Pavel Janák, jsou úvodem k celé řadě dalších prací, jež se na Hradě připravují.

Nevšední zájem o obnovu všech hradních památek a jejich nové využití potvrdilo ustavení Ideové rady, v jejímž čele je prezident republiky.

Na Hradě byl pod vedením dr. Ivana Borkovského proveden archeologický průzkum a stavební rozbor; postupně se plní plán konzervace a adaptace stavebních objektů. Tak např. se získaly dobré zkušenosti při renovaci románské baziliky sv. Jiří z 10.—11. století, která již byla obnovena v původní architektonické kráse a slouží jako koncertní síň. Po citlivých úpravách byly zpřístupněny též zahrady na jižním úbočí Hradu.

Významným činem je též obnovení renesančního domu hradního purkrabství s rozsáhlým dvorem, který byl komfortně zařízen a doplněn soudobými výtvarnými díly, aby důstojně sloužil jako Dům československých dětí. V současné době se zachraňuje havarijní objekt svatojiřského kláštera, v němž má být zřízen Památník československých dějin. Počátkem jubilejního roku byla za velkého zájmu naší i světové veřejnosti otevřena upravená Ferdinandova a Rudolfova jízdárna ze 16. století, která bude sloužit jako obrazová galerie evropského malířství 16. až 18. století. Jsou zde zpřístupněny obrazy z hradního majetku, které kolektiv vědeckých pracovníků Ústavu teorie a dějin umění ČSAV pod vedením doc. dr. Jaromíra Neumana a odborných restaurátorů prověřil jako díla velkých renesančních a barokních mistrů. V rekonstrukčním plánu je i obnova a přeměna bývalého Lobkovického paláce na Dům vynálezů, vybudování veřejné komunikace na severním úbočí Hradu a další práce.

Současně s rozsáhlými úpravami na Pražském hradě byla zahájena obnova skoro celé přilehlé hradčanské části a obnova četných paláců a domů ve městě.

Na předním místě je to obnova Karolina. Universita Karlova probudila ze staletého spánku jednu z nejstarších universitních budov na evropské pevnině, aby zde dokumentovala, jak se dá spojit středověká a barokní architektura se současným architektonickým a výtvarným názorem.

Po vítězném Únoru 1948 nastala se změnou organizace správy města i změna řízení péče o kulturní památky. Byl zrušen Památkový sbor a podle krajské or-

organizace převzal památkovou péči referát pro školství, vědu a umění Ústředního národního výboru hl. města Prahy. U tohoto referátu byla v roce 1951 ustavena rezervační komise jako koordinační složka pro plánování a provádění regenerace historického jádra Prahy. Předsedou komise byl člen rady ÚNV Václav Jaroš a jejími členy inž. arch. Běluš Arnold, inž. dr. Vilém Lorenc, arch. Alois Kubíček, inž. dr. Josef Pošmourný, dr. Jan Zelenka, Vladimír Píša a další pracovníci.

V této době byly zahájeny akce, kterými se naše hlavní město může opravdu chlubit. Byly upraveny překrásné zahrady a paláce pod Hradem a v důstojně obnoveném a stavebně i historicky důkladně prozkoumaném bývalém klášteře na Strahově byl umístěn Památník národního písemnictví. V upraveném letohrádku Hvězda bylo z podnětu Zdeňka Nejedlého zřízeno Muzeum Aloise Jiráska a v dokonale obnovené Betlémské kapli, významném díle prof. Jaroslava Fragnera, zřízen Památník husitského revolučního hnutí.

Později bylo také přikročeno k úpravám dalších tří cenných historických památek. Především šlechtický palác v Hybernské ulici byl rekonstruován na muzeum V. I. Lenina v Praze, palác Městské spořitelny pražské pro muzeum Klementa Gottwalda a památný hostinec U kaštanu v Břevnově byl přeměněn na muzeum počátků českého dělnického hnutí.

V mohutném proudu obnovy pražských uměleckých památek si veliké zásluhy získaly různé instituce, muzea a vědecké ústavy. Tak např. Národní galerie adaptovala Šternberský palác pro sbírky starého umění. Hudební oddělení Národního muzea se ujalo opuštěného Velkopřevorského paláce na Malé Straně, kde při opravách byly nalezeny rozsáhlé zbytky románské výstavby johanitské komendy a neznámé části špitálu a baziliky z 12. století. Špitál byl objeven při obnově maltézského semináře pro Orientální ústav ČSAV. Na druhém konci Karlova mostu byl upravován křižovnický klášter a špitál, kde zjištěn rozsah a vývoj nejstarších budov ze 13. století, a byla určena stará mostecká věž z téže doby. Současně bylo objeveno předmostí dřevěného mostu, předchůdce Juditina mostu ze 12. století.

Z iniciativy památkových orgánů města byla obnovena smíchovská Bertramka, památná usedlost, kde pobýval Wolfgang Amadeus Mozart. Ministerstvo školství a kultury zde pak zřídilo muzeum tohoto světoznámého „Pražana“ jako pobočku hudebního oddělení Národního muzea v Praze. Vojenské historické muzeum pomáhalo při rekonstrukcích Lobkovického (Schwarzenberského) paláce na Hradčanech a ministerstvo vnitra se účastnilo rekonstrukcí přilehlého bývalého kláštera karmelitek. Mnoho práce také vykonalo Státní židovské muzeum, které se ujalo několika historicky cenných budov na území bývalého pražského Židovského města. Umístilo v nich většinou své depozitáře a sbírky, které jsou trvalým magnetem pro domácí, a zvláště pak pro zahraniční návštěvníky. Stejně tak si počínalo i Muzeum hl. města Prahy, které obnovilo bývalou celnici Na Výtoni a pečuje o proslulou Loretu s jejím pokladem.

S uvedenými úpravami souvisela obnova četných vzácných interiérů. Veliká péče byla věnována nástěnným a palácovým malbám. Do původní podoby se uvádějí gotické a renesanční malby svatováclavské kaple a emauzského kláštera, barokní fresky chrámu sv. Mikuláše a kostela sv. Tomáše na Malé Straně. Upevňují se i čisté interiéry a štukatury Klementina, Valdštejnského paláce, paláce Sylva-Taroucy, vyměňují se sousoší na Karlově mostě atd.

Rezervační komise ÚNV vytyčila mohutný program obnovy pražské rezervace. Nedostatečná kapacita stavební výroby vyvolaná rozmachem investiční výstavby však nedovolila splnit tento úkol. Proponovalo se tedy to, co se uvolil převzít stavební podnik.

Hlavním bodem pražského programu se stala regenerace bývalého kláštera bl. Anežky České Na Františku. Tento skvost — nejstarší gotická stavba v Praze, založená roku 1230 pro klarisky a menší bratry sv. Františka — byl tehdy kulturním střediskem a ohniskem vzdělanosti. Dnes zde připravuje Národní galerie vhodné a důstojné prostředí pro jedinečnou expozici českého středověkého umění.

Městská domovní správa přikročila k dlouho zanedbávané údržbě obytných historických budov, kde postupně zlepšovala i hygienická zařízení a instalace. Vliv památkové péče se projevil v tom, že interiéry některých ulic byly oživeny barevnými fasádami, které nesporně zvýšily půvab úzkých uliček památkové rezervace. Postupně se odstraňují i staré výkladce obchodů a původní výtvarná členitost přízemí se zachovanými kamennými portály a štukovou výzdobou dodává ulicím kouzlo, dosud za našich časů neznámé.

Bylo učiněno mnoho nálezů, dokladů stavebního vývoje města, a podle nich se dalo určit, jak pestrý a do hluboké minulosti jdoucí vývoj má Praha. Tak byla určena řada domů, postavených ve 13. století z cihel, a zjištěny i zbytky církevních staveb z doby románské (rotunda sv. Vavřince v čp. 211/I a kostel téhož zasvěcení na Malé Straně v čp. 553/III) a gotické zbytky kláštera v čp. 275/II, Na Zderaze. V této souvislosti připadá veliká zásluha i činnosti záchranné a průzkumné čtyř pražské památkové péče při Pražském stavebním podniku, která prováděla i menší stavební práce na záchranu významných památek. Jako příklad této práce je sem možno zařadit konzervaci románského šlechtického paláce z 13. století v Řetězové ulici, řízenou prom. hist. Vladimírem Pišou. V tomto objektu měl později své sídlo zemský správce český Jiří z Poděbrad. Podle dochovaných zpráv se právě v tomto domě rodily první myšlenky budoucího projektu mírové Organizace evropských národů, jak toho vzpomněl celý kulturní svět v roce 1964.

Ušlechtilé snahy dobrovolných a odborných pracovníků, vědeckých institucí, kulturních organizací i záslužná činnost klubu Za starou Prahu o zachování a obnovu jedinečného památkového fondu Prahy jsou korunovány vydáním zákona č. 22/58 Sb. o kulturních památkách. Socialistický stát svými orgány

zajišťuje ochranu památek a vyzdvihuje význam památkové péče. Byl zřízen Státní ústav památkové péče a ochrany přírody jako ústřední vědeckovýzkumné a metodické pracoviště ministerstva školství a kultury. V krajích jsou budována krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody jako odborná pracoviště krajských orgánů státní moci. Také v Praze po reorganizaci lidové správy a po ustavení Národního výboru hl. města Prahy byl výkon státní památkové péče převeden z odboru školského a kulturního NVP na Správu kulturního majetku, nyní Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody. Středisko bylo v té době současně pověřeno péčí o některé investiční stavební akce, které dříve vykonával odbor školský a kulturní.

Tak se pokračovalo v obnově a výzkumu kláštera bl. Anežky, v obnově Emauz, dvou obytných domů v Nerudově ulici a v opravách řady pražských kostelů a církevních objektů. K novým akcím obnovy památek přistoupilo Středisko s plnou vážností, a tak generální oprava Pražské brány a adaptace Poradny a studovny marxismu-leninismu v Celetné ulici byly ukončeny v poměrně krátké době. V budově Poradny a studovny může nyní veřejnost obdivovat krásu české středověké architektury, která byla nalezena a upravena do nových interiérů. Románské podzemí bylo obnaženo i zvnějšku, takže si návštěvník může učinit obraz o podobě pražského domu z raného feudalismu.

Roku 1964 byl odevzdán veřejnosti Ústřední dům školství a kultury upravený velkým nákladem a péčí Odborového svazu školství a kultury ROH v bývalém šlechtickém paláci čp. 852/I Na příkopě. Také tento objekt je přesvědčivým příkladem, jak historická architektura může skvěle sloužit současným potřebám kulturního a společenského života.

Celkový objem rekonstrukčních prací je ovšem ještě daleko větší, neboť jsou v něm zahrnuty úpravy velkého množství starých měšťanských domů i některých méně významných staveb, které do tohoto stručného výčtu není možno pojmout. Úpravy všech těchto památek prováděné v souladu se současným směrným plánem hlavního města ještě daleko zvýší uměleckohistorický účín a estetický půvab Prahy, jednoho z nejkrásnějších a nejstarobylějších měst světa.

Pražská památková péče prohloubila odborně a metodicky svůj vliv jak na investory, tak i na projekční činnost a stavební výrobu. Projevilo se to při proudivých úpravách celých uličních interiérů a při adaptacích objektů pro národní podniky a státní ústavy, které s oblibou vyhledávají historickou výstavbu. Zásahu na tom má hlavně rozšířená spolupráce se širokým aktivem odborníků soustředěných ve vědecké — památkové radě Pražského střediska a metodická souhra se Státním ústavem památkové péče a ochrany přírody. Je velikou chloubou našeho Střediska, že ve vědecké radě zasedají a na řešení úkolů památkové péče se iniciativně podílejí významní pracovníci naší vědy a kultury i představitelé veřejného života. Patří k nim na předním místě: inž. arch. Běluš Arnold, doc. dr. Oldřich J. Blažíček, dr. Jiří Burián, doc. dr. Oldřich Dostál,

inž. Jaroslav Dvořáček, inž. Bohumil Hlaváček, dr. Václav Hlavsa, František Jelínek, inž. arch. Jaroslav Koreček, ak. arch. Karel Koželka, dr. inž. arch. Bohumír Kozák, ak. arch. Otakar Kuča, dr. Dobroslav Líbal, prom. hist. Josef Mayer, dr. Emanuel Poche, CSc., dr. Miroslav Richter, prof. ak. arch. Jan Sokol, prom. hist. Jaroslav Soukup, arch. Eduard Stach, náměstek předsedy ONV 1 Valter Šiša, ak. arch. Václav Suchý, dr. Vlastimil Vinter, poslanec NVP prof. Jaroslav Vondráček, inž. arch. Aleš Vošahlík a dr. Jan Zelenka. Z odborných pracovníků střediska jsou ve vědecké radě činní: prom. hist. Vladimír Piša, prom. hist. Hubert Ječný, arch. Miroslav Ernest, inž. arch. Karel Kibic, CSc.

Hlavním předpokladem účinné péče o kulturní památky je seriózní znalost a zpracování vědeckých poznatků o památkovém fondu. Aby bylo možno chránit památky, je třeba vědět, které z dokumentů minulého vývoje máme chránit a jak je chránit. Proto v souladu se zákonem o kulturních památkách přikročilo Pražské středisko k vypracování státních seznamů kulturních památek na území hlavního města Prahy. V prosinci 1964 schválila rada Národního výboru hl. města Prahy státní seznam nemovitých kulturních památek. Návrh seznamu byl projednáván v odborných kruzích ČSAV, orgány Svazu čs. výtvarných umělců a Svazu čs. architektů a dalšími institucemi. Seznam obsahuje 1718 domů, věží, kulturních staveb, hradeb, kašen, sousoší, hřbitovů a 18 archeologických památek. Kromě toho rada NVP přijala zvláštní usnesení o tzv. památkovém zájmu, do kterého je zahrnuto dalších 511 nemovitých kulturních památek. Tyto památky, které jsou chráněny až do svého dožití, se evidují proto, aby před zbořením stavby byla zabezpečena jejich všestranná dokumentace k vědeckým účelům. Zpracování státního seznamu si vyžádalo prohlídku a prověření všech památkových objektů, jejich popis a založení evidenčního listu o každé památce.

K poznání památkového fondu Prahy významně přispívá i Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů, který nejenže zasvěceně projektuje stavební památky, ale již několik let v úzké spolupráci s Pražským střediskem státní památkové péče pořizuje pasportizaci — hodnocení domů a celých bloků po stránce stavebního vývoje, optimálních architektonických poměrů a možnosti nového využití památkových objektů. Dosud je takto zpracováno Staré Město a nyní se zkoumá Malá Strana.

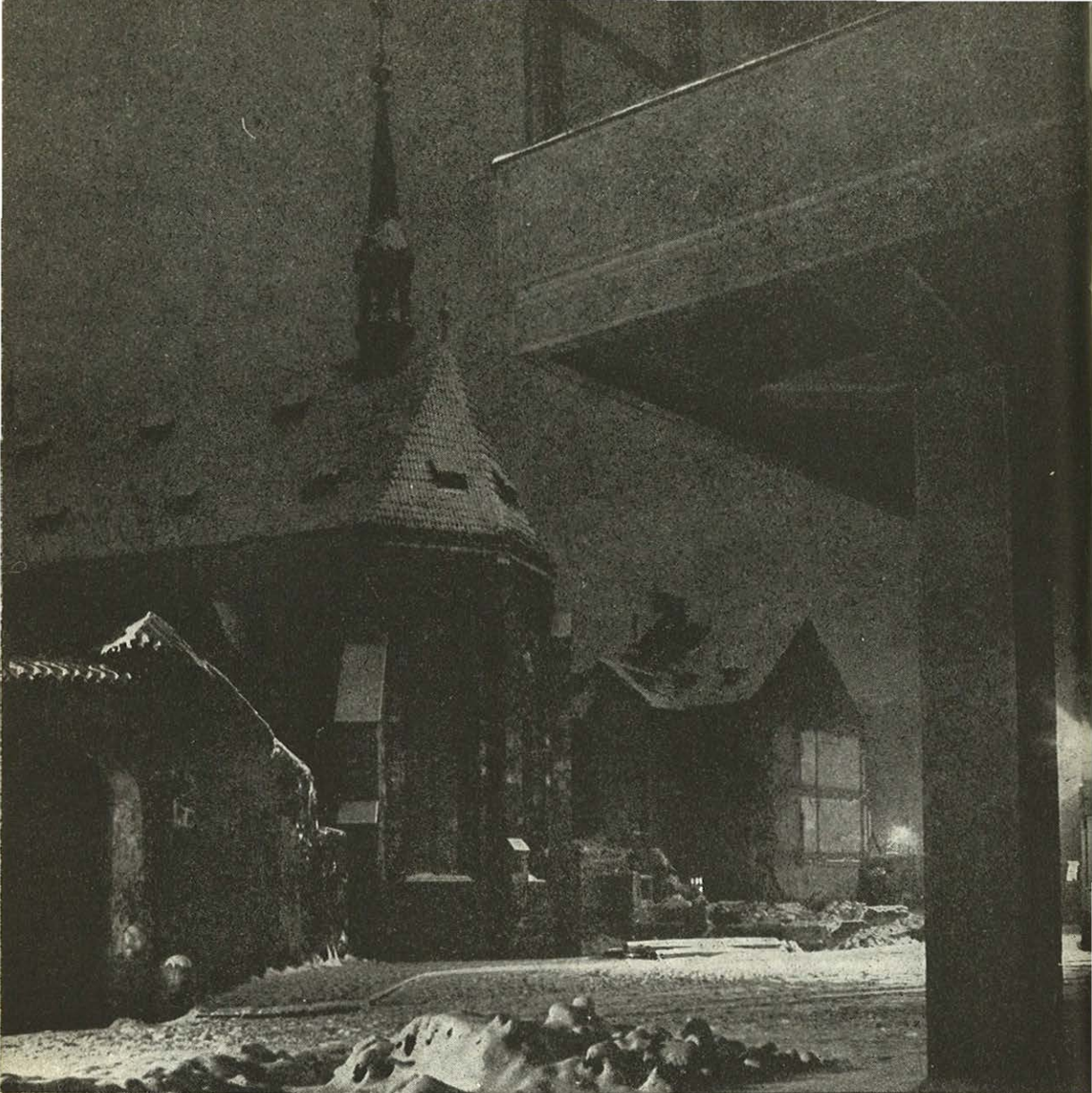
Na počátku minulého roku byly zahájeny práce na pořízení státního seznamu movitých kulturních památek. Tento seznam má obsahovat obrazy, plastiky, předměty uměleckého řemesla, popřípadě i průmyslu (porcelán, sklo, keramika, předměty kovolitecké, zvony, mešní roucha, monstrance, kalichy a ostatní umělecky hodnotné mešní náčiní), dále historická kamna, lustry, dveře, nábytek atp., pokud ovšem tyto předměty mají dostatečnou uměleckou nebo historickou hodnotu. Ke splnění tohoto neobyčejně náročného a složitého úkolu, který předpokládá jen v Praze zpracování zhruba 25 000 jednotek, byla při Praž-

ském středisku ustavena odborná komise, kterou řídí vědecký pracovník ČSAV dr. Emanuel Poche, CSc. Zpracováním státních seznamů bude položen základ k vědecky fundované a systematicky prováděné památkové péči. Pražská veřejnost i návštěvníci Prahy jistě uvítají záměr našeho střediska vydat v příštích letech KATALOGY pražských památek knižně s bohatými ilustracemi i dalším dokumentačním materiálem.

Na základě širokého průzkumu splnilo Pražské středisko další závažný úkol. Byl vypracován výhledový plán restaurátorských prací malířských a sochařských na léta 1964—1970. Tento plán obsahuje obnovu těch nejzávažnějších výtvarných děl, jež jsou v tak špatném stavu, že potřebují naléhavou opravu. Z celkového počtu asi 70 děl se v roce 1963—1964 přistoupilo k restaurování nejvíce ohrožených sochařských a malířských děl v chrámech z údobí vrcholného baroka. Z malířských prací je to na prvním místě obnova velmi ohrožených fresek Václava Vavřince Reinera, J. Kr. Lišky, oltářních obrazů M. Willmanna atd. K restaurování se připojuje sochařská výzdoba M. Jäckla a bratří Süssnerů a budov s díly J. J. Bendla, Antonína Braunera a Jiřího Bauera.

Systematické zjišťování a zpracovávání současného stavu kulturních památek odhalilo i některé problémy a nedostatky památkové péče, které v poslední době řešilo a řeší Pražské středisko. Na některé z těchto otázek ukázalo i vládní usnesení č. 250/1962 o odstranění nedostatků v památkové péči. Především šlo o to zbavit Pražské středisko některých činností, které mu bránily, aby funkci metodického a odborného orgánu plnilo odpovědněji a s větší iniciativou a poskytovalo skutečnou a kvalifikovanou pomoc řídicím orgánům NVP a všem uživatelům a správcům kulturních památek. Tomu bránila i nedostatečně zajišťovaná investorská činnost a stavební dozorování všeho druhu i na nepamátkových objektech. Proto na návrh Pražského střediska rozhodla rada NVP, aby investorská činnost byla přenesena dnem 1. ledna 1965 na Útvar generálního investora výstavby města Prahy, kde se počítá se zřízením zvláštního úseku památkového investorství. Na stejném zasedání rozhodla rada NVP, aby na nově vytvořenou Galerii hl. města Prahy byla dnem 1. července 1964 převedena správa všech veřejných plastik, dosud okrajově prováděná střediskem.

Celý komplex problémů pražské památkové péče tvoří otázky nevhodného využití památkových objektů a otázky dislokace. Historické jádro města je přeplněno sklady a různými provozovnami, které nejenže hyzdí památkové objekty, ale navíc jejich existence a provoz zosťruje pražskou již tak dost vážnou dopravní situaci. Při jednání s dislokačními orgány města bylo na půdě Pražského střediska dosaženo důležité dohody, že památek smí být využíváno jenom způsobem, který schválí orgány státní památkové péče. Všechna dislokační opatření, prováděná v památkových objektech v Praze dislokačními orgány NVP, ONV a všech resortů, musí být napříště, počínaje dnem 1. dubna 1964, předem dohodnuta a schválena Pražským střediskem.

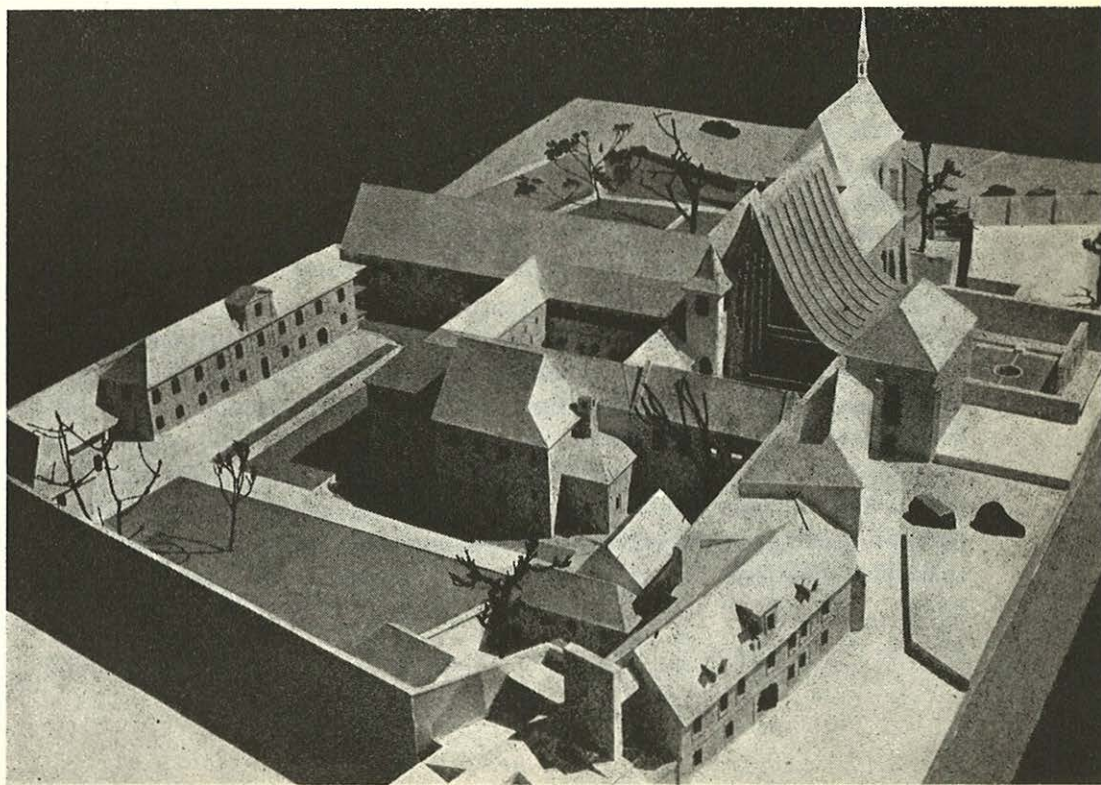

ANEŽSKÝ
KLÁŠTER
NA FRANTIŠKU

Kostel sv. Barbory v bývalém klášteře bl. Anežky na Františku; klášter založen roku 1234 a budován do konce 13. století. Stav před obnovou. Snímek: Josef Illík

*Kostel sv. Barbory,
český raně gotický in-
teriér z třetí čtvrtiny
13. století. Snímek: Jo-
sef Ehm*

*Model rekonstrukce
Anežského kláštera.
Navrhli inž. arch. Jiří
Kunc a ak. arch. Jo-
sef Hlavatý. Snímek:
Vladimír Uher*

Při dislokaci v celoměstském měřítku se bude vycházet ze zónování města podle směrného územního plánu: zóna obytná, zóna centrální vybavenosti (administrativa, kultura, obchod, služby, okrsková vybavenost atd.). Při úvahách o vlastní náplni objektů se musí přihlížet k historické dispozici a objemu objektu, k jejich památkové hodnotě, stavebnímu stavu a urbanistickému začlenění. Z toho důvodu nebudou na území rezervace povolovány provozy, jejichž náplň je v zásadním rozporu se zákonem o kulturních památkách a s plánovaným využitím historických celků a objektů. Při opravách celých bloků budou vymezeny objekty na dožití, do kterých se nebude investovat a nebudou do nich dislokovány byty, provozovny, sklady, a naopak bude zajištěno jejich postupné vyklizení a asanace.

Výhledová regenerace městské památkové rezervace má vycházet ze současného stavu přehruštěné a nehygienické zástavby především Starého Města a Malé Strany. Na území městské památkové rezervace je dnes asi 7800 bytů v historických objektech. Po dokončení regenerace dojde podle předběžných údajů Útvaru hlavního architekta města Prahy ke snížení stavu bytů nejméně o jednu třetinu, takže v uvedené oblasti zůstane asi 5200 takových bytů. To znamená, že výhledově musí být v nové výstavbě na okraji města rezervováno asi 2600 náhradních bytů. Je to další závažný úkol, který musí být řešen v souvislosti s generalem bydlení a kultury mimořádnými opatřeními, která rada NVP pravděpodobně předloží k projednání vládě republiky.

Kardinální otázkou památkové péče je soustavně prováděná údržba historických objektů. V tomto směru jde o obecně známé, dosud nevyřešené nedostatky. Úkol podle památkového zákona náleží vlastníkům, uživatelům a správcům památek a začíná jednoduchou péčí o okapové žlaby, svody a roury. Zanedbávání této povinné péče má vážné důsledky ekonomické, ohrožuje bezpečnost chodců a ničí cenné historické fasády, jejichž generální oprava je pak velmi nákladná. Příslušné orgány musí proto vytvořit takové předpoklady, aby tyto nedostatky byly odstraněny, aby správcové objektů pečovali o svěřené domy především jako starostliví hospodáři. Znovu je třeba uvážit a řešit eventuelní zřízení specializovaných údržbářských čet při Obvodních podnicích bytového hospodářství, které by pod metodickým vedením památkových orgánů operativně prováděly potřebné zásahy.

V roce 1964 byla částečně řešena další naléhavá věc památkové péče — specializovaná stavební výroba. Rada NVP rozhodla, že od 1. července 1964 bude generálním dodavatelem oprav a rekonstrukcí památkových objektů Pražský stavební podnik, který již provedl řadu úspěšných rehabilitačních akcí a soustřeďuje jádro velmi zkušených a obětavých odborníků z této oblasti. Hlavní město Praha musí mít možnost disponovat určitou odborně vybavenou specializovanou stavební výrobou (památkovou hutí), pracující podle zvláštních předpisů jen na památkových objektech. Na památkách bude

vždycky převládat spíše řemeslná práce. Podle zkušeností památkových orgánů znemožňují dosavadní ukazatele hospodárný způsob provádění obnovy. Vždyť obnova památkových budov např. vyžaduje speciální dlouhodobé skladování materiálů a speciální výrobu základních materiálů tradičním způsobem. To nelze zabezpečit jinak než přizpůsobením normativních zásob těmto podmínkám a určením speciálních podmínek pro výrobu požadovaného základního materiálu (vápno, cihly, dlaždice, prejzy atd.) již ve státním plánu. To však jsou již otázky, které čekají na zásadní řešení v celostátním měřítku.

Hlavní město Praha zasazené do půvabného údolí Vltavy, tolik bohaté na kulturní památky, je velikým magnetem cestovního ruchu. Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody vypracovalo obsáhlý příspěvek k rozvoji cestovního ruchu v Praze, ve kterém doporučilo příslušným orgánům využít řady význačných památkových budov pro hotely, občerstvení a jiné atraktivní a účelové služby. Řada těchto námětů se již realizuje. Postupně se přistupuje k regeneraci bývalé Královské cesty (Celetná ulice, Staroměstské náměstí, Nerudova ulice); z této trasy bude postupně vyloučena průjezdová doprava, opravují se fasády domů a přízemí domů se upravují pro účely komfortně vybavených atraktivních prodejen. Podél této trasy se obnovuje síť tradičních historických hospůdek, vinárniček atd. Tak například provádějí se radikální úpravy prodejen v Železné ulici a v celém radničním bloku. Zajišťuje se provoz a rekonstrukce řady pohostinství: U tří housliček, U červeného kaštanu, U Bindrů, Malvaz, U Kocoura, U zlatého hada, U krále Brabantského, U Vejvodů, U Glaubiců, U Tomáše, U Medvídků, U zelené žáby a další.

Zvláštní pozornost bude věnována národním kulturním památkám, kterých je na území Prahy celkem 15. Národní kulturní památky jsou významné dokumenty politického, hospodářského a kulturního vývoje v minulosti. Kromě vlastní umělecké hodnoty jsou to symboly revolučních tradic našeho lidu, jako například Pražský hrad, Vyšehrad, Staroměstské náměstí, Karolinum, Leninovo muzeum, Národní památník na Vítkově, Národní muzeum, Betlémská kaple a další.

Pro tyto národní kulturní památky bylo stanoveno ochranné pásmo a Pražské středisko navrhlo zvláštní opatření pro jejich výhledové úpravy, které rada NVP v září 1964 schválila.

Dvacetiletou činností orgánů památkové péče byly vytvořeny předpoklady k vyhlášení historického jádra Prahy za městskou památkovou rezervaci. Návrh, který již byl předložen k projednání vládě republiky, zahrnuje území bývalého Starého Města, Josefova, Malé Strany a Hradčan, a vyplynou z něho konkrétní úkoly a opatření usměrňující stavební činnost, údržbu, dopravu, úpravu komunikací, dislokační činnost a prostě všechno to, co zajistí zvýšenou ochranu tohoto kulturního dědictví.

Realizace úkolů další péče o památky není myslitelná bez úzké součinnosti

památkových orgánů s projektovými a stavebními organizacemi, s vědeckými a odbornými ústavy i společenskými organizacemi. Tato cesta již byla nastoupena. Socialistická památková péče není však také myslitelná bez účinné pomoci, bez součinnosti všech občanů, a zvláště pak dobrovolných pracovníků. Do jubilejního roku vstoupilo Pražské středisko společně se svým 150členným aktivem konzervátorů a zpravodajů, který se stane jeho oporou i oporou pražských národních výborů v dalším rozvoji památkové péče a v propagaci jejích zásad mezi občany.

Půjde nyní o to, všechny tyto kladné síly soustředit v jeden tvůrčí proud, neboť zajištění skutečné péče o památky si jistě vyžádá mnoho práce, aby byly odstraněny současné nedostatky, aby se historická Praha stala vzorem moderního velkoměsta komunistické budoucnosti.

Milujeme své rodné město budované po tisíc let. Milujeme Prahu pro její heroickou minulost, současnost i zářivou budoucnost. Jsme hrdi na to, že jsme jejími občany. Proto nikdy nebudeme litovat sil, které dáme pro její rozkvět, věhlas a slávu.